

УДК 316.7:37.02

ORCID 0000-0002-5296-4851

DOI: <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2019.5.201347>

СУЧАСНА ОСВІТА У ВИМІРАХ СВІТОВОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

Юлія Васюк

У статті проаналізовано та досліджено стан розвитку сучасної освіти в Україні. Обґрунтовано вплив сучасної освіти на самовизначеність особистості у вимірах світового соціокультурного простору і вітчизняного суспільства. Досліджено та потрактовано такі терміни як «суспільство знань», «інформаційне суспільство», «постіндустріальна стадія суспільного розвитку», «людина інформаційна», «мережеве суспільство». Розглянуто положення про те, що для того, щоб зайняти певну позицію у соціальній структурі та на ринку праці в обставинах трансформаційного суспільства, у якому соціальні та економічні умови життя є нестабільними, особистості необхідно постійно підвищувати рівень професіоналізму, доводити свою компетентність та демонструвати власну конкурентоспроможність, тому сучасна освіта нині перестає трактуватися як досягнення певного рівня знань, а розглядається з позицій «неперервності впродовж життя», що має на меті розвиток особистості, формування її духовності й культури, планетарного мислення, професійної компетентності.

Доведено, що нині актуальними тенденціями розвитку світової й національної освіти є: упровадження нових телекомунікаційних моделей освіти; збільшення термінів навчання й підготовки кваліфікованих фахівців; розширення академічних свобод, демократизація освіти, її гуманізація та гуманітаризація; підвищення транскордонної освітньої мобільності; розширення впливу громадської думки на прийняття управлінських рішень в освітній сфері; зростання індивідуалізації освітніх маршрутів (начальних траєкторій), внутрішньої інтелектуальної та зовнішньої освітньої мобільності. Проте соціальна структура українського суспільства, яка охоплює не лише сферу споживчого ринку, а й усі основні напрями суспільної життєдіяльності, зокрема систему ціннісно-нормативних регуляторів діяльності й поведінки всіх категорій населення, часто не сприяє розвитку освіти, а навіть гальмує його.

Ключові слова: *сучасна освіта, соціокультурний простір, самовизначеність особистості, вітчизняне суспільство, інформаційне суспільство, суспільство знань.*

Постановка проблеми. Суспільство в Україні нині перебуває у стані трансформації; тривають складні процеси інституціоналізації та деінституціоналізації різноманітних соціальних утворень, позицій, цінностей, норм і взірців поведінки у різних сферах суспільного життя; змінюється зміст соціальної стратифікації і структури. Загальносвітовою тенденцією сучасного суспільства є те, що у сфері послуг зайнято близько 50% працюючого населення, виробництво товарів набагато перевищує потреби; існує глибокий суспільний поділ праці, безліч соціальних інститутів тощо; ринок є механізмом, що організовує і регулює поведінку особистості в усіх сферах. У такому суспільстві велику роль відіграють наукові дослідження та освіта, уже соціальні зв'язки ускладнюються, максимально поширюється маркетинг, а міжособистісні комунікації стають динамічнішими, відносини між людьми переважно регулюються на основі контрактів і договорів. Особистість за таких обставин мусить само-

© Ю. Васюк, 2019

стійно визначати власні «соціальні координати», позиціюватися, самоідентифікуватися в змінному освітньому просторі, віднаходити адекватні суб'єктивні й об'єктивні умови усвідомлення та реалізації своїх життєвих інтересів і перспектив, визначати або корегувати засобами самосвідомості досягну життєву мету і завдання, оцінювати ефективність та результативність власних освітніх зусиль.

Аналіз досліджень і публікацій. Розвиток сучасної освіти в Україні став предметом інтенсивних наукових пошуків, відображених у значній кількості праць із соціології, психології, педагогіки та філософії освіти (В. Андрущенко, І. Бех, М. Богуславський, В. Громовий, Л. Губерський, В. Кремень, П. Кононенко, К. Корсак, О. Котлярова, М. Култаєва, В. Луговий, В. Молодиченко, Є. Пінчук, І. Предборська, З. Самчук, Г. Стасюк, І. Степаненко, О. Троїцька, І. Утюж та ін.). Виділяємо також дослідження, присвячені теоретичним і методологічним засадам парадигми особистісно зорієнтованого навчання українськими вченими А. Бересневим, І. Бехом, Л. Горбуновою, Т. Гуменниковою, Л. Кравченко, К. Корсаком, О. Пехотою, С. Подмазіним, В. Рибалкою, О. Савченко та ін.

Фундаментальні дослідження вітчизняних і зарубіжних філософів присвячені організаційним формам спільної діяльності людей у рамках сучасної освіти – університетові і школі (праці Н. Бойченко, С. Курбатова, Д. Ньюмена, Т. Парсонса, В. Сухомлинського, П. Фрейре, К. Ясперса та ін.), де ці освітні осередки розглядаються в домодерному, модерному і постмодерному соціальних контекстах. Освітні трансформації в полі аналізу явищ культури як символічних програм мислення і поведінки людей обумовили звернення до культурно-антропологічних інтерпретацій освітнього простору, що дозволило акцентувати доробок таких авторів, як Т. Адорно, Д. Дьюї, П. Слотердайк, І. Степаненко, В. Хамітов, Р. Штайнер, Е. Шпрангер та ін. На українському матеріалі цей аспект представлений у працях В. Андрущенка, М. Бойченка, О. Висоцької, І. Капріцина, В. Кременя, Л. Кривеги, М. Лепського, О. Навроцького, В. Огнев'юка, Н. Радіонової, М. Романенка, О. Садохи, Т. Троїцької, І. Утюж та ін.

Метою цієї статті є обґрунтування впливу сучасної освіти на самовизначеність особистості у вимірах світового соціокультурного простору і вітчизняного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Для визначення сучасного суспільства Д. Белл увів термін «постіндустріальна стадія суспільного розвитку», що приходить на зміну індустріальному суспільству. Оскільки головним фактором виробництва є інформація, то власність у такому суспільстві перестає бути головною ознакою соціальної диференціації, наперед виходять знання та контроль над інформацією. Постіндустріальне суспільство характеризується виникненням новітніх систем телекомунікацій та швидкими трансформаціями освіти. Сучасне суспільство ще називають інформаційним або його різновидом – суспільством знань (Белл, 1999).

Термін *суспільство знань* починає поширюватися у 90-х роках ХХ ст. У 1993 р. опубліковано працю відомого теоретика менеджменту Пітера Друкера «Постекономічне суспільство», де перший розділ називався «From Capitalism to Knowledge Society» («Від капіталізму до суспільства знань»). Учений прогнозує, що в кінці ХХ ст. основні фактори промислового виробництва (земля, праця та капітал) відійдуть на інший план і навіть стримуватимуть та обмежуватимуть економічний розвиток. У науковий обіг було введено поняття «суспільство знань» (knowledge society), яке визначає тип економіки, де знання відіграють вирішальну роль, а їх виробництво стає джерелом розвитку. У такому суспільстві знання посідають перше місце серед інших чинників суспільного розвитку. Спеціальні знання, які не здатні виробляти будь-що, стануть продуктивними лише тоді, коли вони будуть інтегровані в конкретне завдання, яке визначатиме та задаватиме фахівцям та чи інша організація, тому суспільство знань поступово стане суспільством організацій.

Інформаційне суспільство у розумінні П. Друкера, – це суспільство знання; учений вважав, що суспільство знання визначає той тип економіки, у якій знання відіграють вирішальну роль, а їх виробництво стає джерелом розвитку. Саме він одним із перших переорієнтував увагу з відносин «людина – техніка» на новий зміст трудових відносин «людина – знання»; у праці «Посткапіталістичне суспільство» (Друкер, 2007, с. 229) приділив значну увагу соціальним змінам, не обмежуючись лише аналізом динаміки розвитку технологій та економічного зростання, концептуалізував та доповнив розрізнені течії в економіці, соціології, соціальній психології в межах спільної системи суспільства знання. Для цього дослідження важливо: у суспільстві знання П. Друкер надає провідну роль освіти, вважаючи її головним завданням навчити особистість вчитися самостійно. Досліджуючи зміни, що відбувалися у сфері економіки та виробництва з к. XVIII до к. XX ст., П. Друкер дійшов висновку, що освіта в «суспільстві знання» стане головним фактором виробництва та змінить свою парадигмальність; що знання стануть фундаментом та вимірювальною шкалою економічного потенціалу й економічної могутності» (Друкер, 2007, с. 229). Становлення інформаційного суспільства зумовлює новий тип особистості – «людина інформаційна», яка має престижну освіту та володіє спеціальними навичками, здатна швидко та якісно працювати з інформацією, гнучко адаптуватися у швидкозмінних умовах. Від моменту формування суспільства, в якому головну роль почне відігравати «людина інформаційна», настане наступний етап суспільного розвитку, в якому особливе місце займуть освіта й управління. Вже сьогодні особистість відчуває на собі вплив інформаційної революції, що проявляється у вигляді постійно зростаючих інформаційних потоків, розповсюдження електронної комерції, інформаційних продуктів та послуги, комунікацій через мережу Інтернет. Відповідно можна стверджувати, що для особистості сучасного типу необхідним є розвиток «інформаційно-комунікативних навичок і вмінь приймати рішення» (Овчарук, 2012, с. 95).

Д. Белл, досліджуючи інформаційне суспільство і «суспільство знання», вважав, що між собою вони істотно не відрізняються, бо для них обох основною умовою існування та подальшого розвитку є знання. Концепцію Д. Белла розглянуто як першу спробу осмислення тих змін у суспільстві, які пов'язані з глобальним розповсюдженням технічного прогресу та зі зростанням ролі знання в сучасному суспільстві (Белл, (1999, с. 4).

Осмислити феномен Інтернету як особливого середовища нового «мережевого суспільства» намагався М. Кастельс, який аналізував інформаційно-комунікаційні технології, завдяки чому в суспільстві пріоритетне значення належить інформаційним потокам (Кастельс, 2000); тому формується поняття мережевого освітнього простору у зв'язку з розвитком глобальних електронних мереж, освітніх Інтернет-масивів, соціальних мережевих технологій. З огляду на те, що інтернет-середовище стає потужним фактором соціалізації нових поколінь, зростає значення мережевого освітнього простору для конструювання змісту освіти. Особливістю сучасного суспільства, на думку М. Кастельса, є не стільки домінування інформації, скільки різноманітні варіації її використання, коли одну з головних ролей у суспільстві відіграють глобальні мережеві структури, поступово витісняючи традиційні форми взаємодії людей.

Ученими неодноразово підкреслено: для забезпечення розвитку особистості в сучасному освітньому просторі необхідно забезпечити різноманіття освітніх траєкторій. Організація навчання за індивідуальною траєкторією вимагає особливої методики й технології, для чого недостатньо забезпечити диференціацію освітнього процесу; кожна особистість вибудовує стосовно обраної нею освітньої сфери власний шлях, віртуалізація освіти дає можливість кожному створювати свою освітню траєкторію для всіх навчальних дисциплін. Проте існує небезпека отримати через віртуальне середовище симуляційні знання («знання-симулякри»),

які мають великий ризик і загрози, навіть здатні впливати на якість отриманого освітнього рівня), особливо коли за допомогою Інтернет-простору особистість прагне вирішити свої проблеми, пов'язані з ліквідацією прогалів у навчальному процесі. Таким чином, у сучасному суспільстві проблема ролі знання привертає ще більше уваги. Зацікавленість цією проблемою спостережено у таких відомих теоретиків, як П. Друкер, М. Кастельс, П. Ромер, Е. Тоффлер та інших. Так, на думку Е. Тоффлера, сфера знань – це вісь, навколо якої «організуються» нові технології, економічне зростання, соціальна стратифікація. У нових умовах на кожен долар, який вкладається в економіку, необхідно кілька доларів вкладати в людський капітал – в навчання, освіту; трансформація особистості, переозброєння її свідомості, перехід до розуміння первинної значущості культури в житті людських спільнот (Тоффлер, 2000).

Основні ідеї концепції *суспільства знання* були викладені та підсумовані у Всесвітній доповіді, підготовленій під керівництвом Франсуази Рів'єр, заступника Генерального директора ЮНЕСКО «До суспільств знання» у 2005 році (інший варіант перекладу українською «До суспільств, заснованих на знаннях») (*К обществам знания*, 2005).

Поняття «суспільство знань» передбачає більш широкі соціальні, психологічні, етичні, аксіологічні та інші параметри, водночас коли поняття «інформаційне суспільство» визначається досягненням технології. Тому ЮНЕСКО рекомендувало вживати термін «суспільство знань» замість терміну «інформаційне суспільство». У сучасних умовах бачимо надзвичайно широке трактування терміну «знання»; замість нього залежно від контексту часто використовують терміни *сукупність інформації, спрямованість на креатив, технічні навички*, що відповідає термінові «інформаційне суспільство». Гносеологічна (епістемологічна, когнітивна) традиція, що існує та продовжує свій розвиток у світовій філософії та культурології стосовно природи та сутності знання, передбачає його тлумачення як здатності до з'ясування місця певної інформації про навколишній світ у загальній системі наукових знань про сутнісні механізми змін у цьому світі.

9 січня 2007 року було прийнято Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», у якому зазначено, що ступінь розбудови інформаційного суспільства в Україні порівняно зі світовими тенденціями є недостатнім, не відповідає потенціалу та можливостям України. До основних стратегічних цілей розвитку інформаційного суспільства в Україні за цим законом віднесено:

- прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних ІКТ в усій сфері суспільного життя, зокрема в економіку України і в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх ІКТ у формуванні всебічно розвиненої особистості;
- розвиток національної інформаційної інфраструктури та її інтеграція із світовою інфраструктурою;
- державну підтримку нових «електронних» секторів економіки (торгівлі, надання фінансових і банківських послуг тощо);
- створення загальнодержавних інформаційних систем, насамперед у сферах охорони здоров'я, освіти, науки, культури, охорони довкілля;
- збереження культурної спадщини України шляхом її електронного документування;
- державну підтримку використання новітніх ІКТ засобами масової інформації;
- використання ІКТ для вдосконалення державного управління, відносин між державою і громадянами, становлення електронних форм взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування і фізичними та юридичними особами;

- досягнення ефективної участі всіх регіонів у процесах становлення інформаційного суспільства шляхом децентралізації та підтримки регіональних і місцевих ініціатив;
 - захист інформаційних прав громадян, насамперед щодо доступності інформації, захисту інформації про особу, підтримки демократичних інститутів та мінімізації ризику «інформаційної нерівності»;
 - вдосконалення законодавства з регулювання інформаційних відносин;
 - покращення стану інформаційної безпеки в умовах використання новітніх ІКТ
- (Про Основні засади, 2007).

У соціально-філософських контекстах зазначених вище наукових праць і нормативних документів сучасна система освіти потребує істотних змін та значного вдосконалення. Оскільки в свідомості переважної частини суспільства не існує чіткої межі між поняттями *знання* та *поінформованість*, то панує думка, яка ґрунтується на тому, що сучасне технологічне суспільство потребує передовсім не фундаментальних знань, а технологій, які можуть бути запозичені у готовому вигляді. Осягнення ж *сфер знання* передбачає більш глибоке розуміння змін, що відбуваються в навколишньому світі, передбачення нових процесів та явищ, розробку на цій основі нових технологій, що потребує затрат часу та інтелектуальних зусиль.

Під час аналізу вченими економічної діяльності й відповідного мислення з'ясовано, що концепція суспільства знань дещо переоцінює наукоємність продукції, яка виробляється в сучасному суспільстві; найбільш наукоємними є такі галузі виробництва: військова, ракетно-космічна, сільськогосподарська, гірничо-видобувна, автомобільна, виробництво побутової техніки та електроніки; водночас знання з галузі психології використовуються для реклами та маркетингу, та й інші сфери виробництва, галузі суспільного життя часто не потребують активного використання глибоко наукових знань. Тому і в сфері економічного існування особистості може виникати низка несподіваних чинників (Ведмедев, 2016).

Становленню суспільства знання в сучасній Україні тривалий час заважають складні обставини соціальної стратифікації. Основу соціальної структури сучасного українського суспільства становить населення, головну частину якого можна характеризувати межею бідності, коли дбають лише про фізіологічне виживання; люди перебувають у стані глибокої соціальної деградації, соціальної маргінальності й не сподіваються на краще. Складність становища полягає в тому, що з цих категорій населення, більшість із яких перебувають на межі малозабезпеченості, має формуватися середній клас, у якому інформаційно-інноваційний тип особистості стає суб'єктом технічної модернізації та політичної демократизації; представники якого добре заробляють, володіють необхідним обсягом благ, задоволені працею, беруть активну участь в управлінні, сміливо дивляться у завтрашній день.

Проте соціальна структура українського суспільства, яка охоплює не лише сферу споживчого ринку, а й усі основні напрями суспільної життєдіяльності, зокрема систему ціннісно-нормативних регуляторів діяльності й поведінки всіх категорій населення, часто не сприяє розвитку освіти, а навіть гальмує його.

У результаті взаємодії з освітнім середовищем особистість отримує знання і досвід, які відрізняються від первинного інформаційного середовища, в якому відбувалась освітня діяльність; особливостями знанневого продукту стають засвоєні особистістю способи соціальної діяльності, розуміння змісту досліджуваного середовища, самовизначення щодо нього й особисті інформаційні та знанневі суперечності між ідеальним та реальним.

Формування системи соціальних нормативних цінностей поряд із іншими чинниками позитивної соціодинаміки є основною детермінантою цивілізованої стратифікації суспільства, його соціальної стабільності, консолідації, міжгрупової солідарності, що має бути відображеним у зваженій соціальній політиці в системі освіти (*Государственное регулирование*, 2019).

Водночас глобалізація та інтернаціоналізація освіти як загально визнані світові тенденції зумовлюють:

- активізацію міжнародного (міждержавного, міжрегіонального) обміну, взаємодії та співпраці між суб'єктами освітньої сфери, створення єдиного (зокрема, європейського) освітнього простору, що надає можливість взаємозбагачення національних освітніх систем;
- інтернаціоналізацію змісту освіти, що розвиває планетарне мислення і свідомість, організацію процесу навчання відповідно до сучасних освітніх стандартів, нових інформаційних та навчальних технологій.

Наслідком цих змін для України стає уніфікація освіти, як от, наприклад, вищої освіти через Болонський процес, або середньої – через Концепцію нової української школи (*Концепція Нової української школи*, 2016), але варто зазначити, що, попри глобалізацію, сучасна освіта зберігає національну спрямованість, поєднання з історією й народними традиціями.

Висновки. Отже, для того, щоб зайняти певну позицію у соціальній структурі та на ринку праці в обставинах трансформаційного суспільства в якому соціальні та економічні умови життя є нестабільними, особистості необхідно постійно підвищувати рівень професіоналізму, доводити свою компетентність та демонструвати власну конкурентоспроможність. Тому освіта нині все більше перестає трактуватися як досягнення певного рівня знань, а розглядається з позицій «неперервності протягом життя», що має на меті розвиток особистості, формування її духовності й культури, планетарного мислення. Нині актуальними тенденціями розвитку світової й національної освіти є: упровадження нових телекомунікаційних моделей освіти; збільшення термінів навчання й підготовки кваліфікованих фахівців; розширення академічних свобод, демократизація освіти, її гуманізація та гуманітаризація; підвищення транс-кордонної освітньої мобільності; розширення впливу громадської думки на прийняття управлінських рішень в освітній сфері; зростання індивідуалізації освітніх маршрутів (начальних траєкторій), внутрішньої інтелектуальної та зовнішньої освітньої мобільності.

ЛІТЕРАТУРА

- Белл, Д. (1999). *Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования*. Москва : Academia.
- Ведмедев, М. М. (2016). Наука и университет в обществе знания. В В. В. Грабко, С. В. Павлов, & О. Н. Романюк (Ред.), *Знання. Освіта. Освіченість* : зб. матер. III міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 28–29 вересня 2016 р. (С. 10–14). Вінниця: ВНТУ.
- Государственное регулирование*. 2019. URL: http://ru.osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/17734/
- Друкер, П. (2007). *Эпоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества*. Москва; Вильямс.
- К обществам знания. Всемирный доклад ЮНЕСКО*. (2005). Париж. URL: <http://unesdoc.unesco.org/>
- Кастельс, М. (2000). *Информационная эпоха: экономика, общество и культура*. Москва: ГУВШЭ.
- Концепція Нової української школи*. (2016). URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/.../ukrainska-shkola-compressed>
- Овчарук, О. В. (2012). Рівний доступ до ІКТ в освіті – стратегічний напрям освітньої політики: проблеми та перспективи. В О. О. Гриценчук, О. Е. Коневницька, О. Є. Кравчина, Г. П. Лаврентьєва, І. Д. Малицька, О. В. Овчарук, Д. Б. Рождественська, Н. В. Сороко, Ю. В. Хитровська, С. М. Іванова, М. А. Шиненко. *Інформаційні та комунікаційні технології навчання в системі загальної середньої освіти та зарубіжних країн* (С. 94–99). Київ: Пед. думка.
- Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки* : Закон України (2007). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
- Тоффлер, Е. (2000). *Третя хвиля*. Київ: Всесвіт. 2000.

REFERENCES

- Bell, D. (1999). *Gryadushchee postindustrial'noe obshchestvo. Opyt sotsial'nogo prognozirovaniya [The future post-industrial society. Social forecasting experience]*. Moskva: Academia [in Russian].
- Druker, P. (2007). *Epokha razryva: orientiry dlya nashego menyayushchegosya obshchestva [The age of disconnect: benchmarks for our changing society]*. Moskva; Vil'yams [in Russian].

- Gosudarstvennoe regulirovanie [State regulation]*. (2019). Retrieved from http://ru.osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/17734/ [in Russian].
- K obshchestvam znaniya. Vsemirnyi doklad YuNESKO [To Knowledge Societies. UNESCO World Report]*. (2005). Parizh [in Russian].
- Kastel's, M. (2000). *Informatsionnaya epokha: ekonomika, obshchestvo i kul'tura [Information Age: Economy, Society and Culture]*. Moskva: GUVShE [in Russian].
- Kontsepsiia Novoi ukrainskoi shkoly*. (2016). Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/.../ukrainska-shkola-compressed> [in Ukrainian].
- Ovcharuk, O. V. (2012). Rivnyi dostup do IKT v osviti – stratehichniy napriam osvitnoi polityky: problemy ta perspektyvy [Equal access to ICT in education - a strategic direction for education policy: challenges and perspectives]. In O. O. Hrytsenchuk, O. E. Konevshchynska, O. Ye. Kravchyna, H. P. Lavrentieva, I. D. Malytska, O. V. Ovcharuk, D. B. Rozhdestvenska, N. V. Soroko, Yu. V. Khytrovska, S. M. Ivanova, & M. A. Shynenko. *Informatsiini ta komunikatsiini tekhnologii navchannia v systemi zahalnoi serednoi osvity ta zarubizhnykh krain [Information and communication technologies of education in the system of general secondary education and foreign countries]* (pp. 94-99). Kyiv: Ped. dumka [in Russian].
- Pro Osnovni zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini na 2007-2015 roky [About the Basic principles of development of information society in Ukraine for 2007-2015]*. (2007). Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/537-16> [in Ukrainian].
- Toffler, E. (2000). *Tretia khvyliia [The third wave]*. Kyiv: Vsesvit [in Ukrainian].
- Vedmedev, M. M. (2016). Nauka i universitet v obshchestve znaniya [Science and university in the knowledge society]. In V. V. Grabko, S. V. Pavlov, & O. N. Romanyuk (Eds.), *Znannia. Osvita. Osvichenist [Knowledge. Education. Education] : Proceedings of the International Scientific Conference* (pp. 10-14). Vinnytsia: VNTU [in Russian].

YULIYA VASYUK

MODERN EDUCATION IN THE MEASUREMENTS OF THE WORLD SOCIO-CULTURAL SPACE

The article analyses the state of development of modern education in Ukraine and substantiates the influence of modern education on the self-determination of the individual in the dimensions of the world socio-cultural space and domestic society. Such terms as “knowledge society”, “information society”, “post-industrial stage of social development”, “information person”, “network society” are researched and interpreted. It is considered that in the circumstances of a transformational society in which social and economic conditions are unstable, individuals need to improve their professionalism constantly, prove their competence and demonstrate their competitiveness in order to take a certain position in the social structure and in the labour market. Therefore, education is now increasingly ceased to be interpreted as achieving a certain level of knowledge, and is viewed from the standpoint of «continuity in life», which aims to develop the individual, the formation of his / her spirituality, culture, and planetary thinking.

It is proved that the current trends in the development of world and national education are: introduction of new telecommunication models of education; increase the duration of training and training of qualified specialists; extending of academic freedom, democratization of education, humanization and humanization of education; enhancing cross-border educational mobility; expanding the influence of public opinion on management decision-making in education; increasing the individualization of educational routes (initial trajectories), internal intellectual and external educational mobility. However, the social structure of Ukrainian society, which covers not only the sphere of the consumer market, but also all major areas of social life, including the system of value-regulators of activity and behaviour of all population categories, not always contributes to the development of education, and even inhibits its progress.

Keywords: modern education, socio-cultural space, self-determination of the personality, domestic society, knowledge society, information society.

Надійшла до редакції 18.08.2019 р.